

Sykepleien

ETIKK

Kan vi som sykepleiere snakke om hva som helst på vaktrommet eller foran pasienter?

Ofte er det god omsorg å la pasienten selv velge samtaletema.

[Rådet for sykepleieetikk](#)

[Ytringsfrihet](#)

[Dilemma](#)

[Etikkspalten](#)

FAKTA

[SPØR OM ETIKK](#) Har du et spørsmål om etikk? Send oss en [e-post](#).

[Rådet for sykepleieetikk](#) er et uavhengig organ i Norsk Sykepleierforbund. Sykepleien vil i denne spalten publisere et utvalg av etiske spørsmål og dilemmaer som etisk råd har mottatt. Tekstene er anonymisert.

Dette spørsmålet sendte Kathrine inn til Rådet for sykepleieetikk:

«Flere av oss på avdelingen reagerer på at enkelte kollegaer uttrykker sterke meninger om kontroversielle temaer – som ulvepolitikk, vaksiner og abort – ofte høylytt og uten hensyn til omgivelsene.

Selv om vi har ytringsfrihet, så finnes det vel grenser for hva vi sykepleiere kan diskutere når vi er på jobb? Én ting er det som diskuteres på vaktrommet, men det er mye snakk også foran pasientene, som jo ikke har mulighet til å velge tema eller komme seg unna diskusjonen.»

Rådet svarer:

Kathrines spørsmål egner seg godt for etisk refleksjon. Ytringsfriheten er nedfelt i lovverket – det samme gjelder plikten til å yte faglig forsvarlig og omsorgsfull hjelp. Også våre yrkesetiske retningslinjer forplikter oss.

I paragraf 1.1 står det at sykepleieren har ansvar for å gi omsorgsfull sykepleie og lindre lidelse. Sykepleieren skal også ivareta pasientens behov for helhetlig omsorg, og støtte opp under menneskets ressurser, mestring, håp og livsmot.

I tillegg sier punkt 2.4 at sykepleieren har ansvar for at egen praksis er faglig, etisk og juridisk forsvarlig, og punkt 2.6 understreker at sykepleieren skal være bevisst sin profesjonelle rolle.

Disse retningslinjene er viktige å ta med i vurderingen av hva som er riktig å gjøre. Selv om Kathrines kollegaer har retten til ytringsfrihet på sin side, så er det kanskje noe i vår yrkesetikk som taler mot at «alt» er lov å snakke om foran pasienter?

Vurder om temaet egner seg

Å invitere pasienter inn i samtaler – og noen ganger også diskusjoner – kan være en god gjerning. Det kan gi dem en pause fra bekymringer og plagsomme tanker, og bidra til at de føler seg sett og inkludert. Derfor er det ikke nødvendigvis galt å dele meninger foran pasientene.

Samtidig kan kontroversielle ytringer påvirke tilliten mellom sykepleier og pasient. Rådet mener derfor at det kan være etisk problematisk å uttrykke personlige meninger i pasientnært arbeid. Selv med gode intensjoner må vi vurdere om temaet egner seg – og om pasienten er i stand til å delta i samtalen på en trygg måte.

Når er en samtale god sykepleie?

Hvordan opplever vi det å invitere pasienter til samtale om temaer som kan være krevende? Kan slike samtaler oppleves som omsorgsfulle, eller risikerer vi å trå over en grense? Det kan være nyttig å snakke sammen om hva som er god sykepleie i møte med sårbare pasienter. Når styrker ytringer fellesskap og tillit – og når kan de virke opprørende, sårende eller krenkende?

Ytringsfrihet er en grunnleggende demokratisk rettighet som vi skal verne om. Å kunne si sin mening har stor betydning for trivsel på arbeidsplassen – og for pasientsikkerheten. Sykepleiere må kunne ytre seg fritt, for eksempel om kritikkverdige forhold.

Bare når det er trygt å si fra, kan vi ha en åpen dialog som bidrar til forbedringer.

Dette sier loven og etikken

Det handler om balanse. Rådet for sykepleieetikk oppfordrer Kathrine og kollegaene hennes til å ha en åpen dialog om arbeidsmiljøet. Sammen kan de reflektere over hva som bidrar til inkludering – og hva som kan virke ekskluderende. Hvilke samtaler skaper trygghet og trivsel, og hvilke tapper oss for energi?

Arbeidsmiljølovens paragraf 4–3 stiller krav til det psykososiale arbeidsmiljøet:

- (1) Arbeidet skal legges til rette slik at arbeidstakers integritet og verdighet ivaretas.

- (3) Arbeidstaker skal ikke utsettes for trakassering, herunder seksuell trakassering, eller annen utilbørlig opptreden. Med trakassering menes handlinger, unnlatelser eller ytringer som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende.

De yrkesetiske retningslinjene forplikter oss også. I punkt 3.6 står det at sykepleieren skal arbeide for et trygt arbeidsmiljø, med gode sosiale og økonomiske vilkår for sykepleiere.

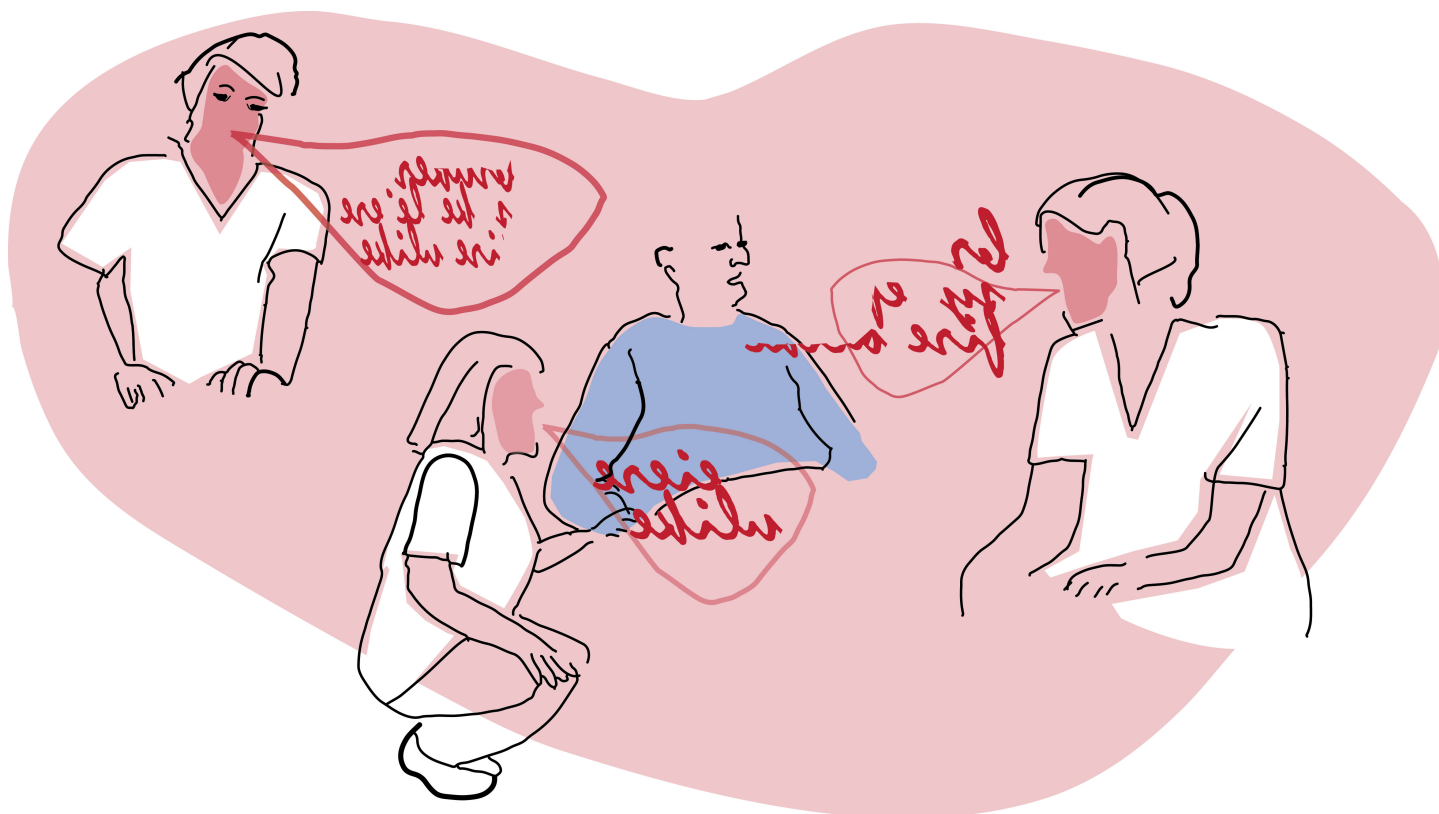
Arbeidsgiver har ansvar for å legge til rette – men det er vi som sammen utgjør arbeidsmiljøet.

Ytringsfriheten står sterkt, men det gjør også sykepleierens etiske forpliktelser

Om arbeidsgiver oppfordrer arbeidstakere til å velge mindre kontroversielle temaer i samtale med pasienter, ser vi ikke på dette som en begrensning i ytringsfriheten. Det samme gjelder oppfordring om heller å la pasienten velge tema for samtaler, eller mulighet til stillhet og ro. Som sykepleiere er det viktig at vi er oppmerksomme på ulikheten i maktposisjon mellom oss og pasientene, som ofte er i sårbare situasjoner.

Ytringsfriheten står sterkt, men det gjør også sykepleierens etiske forpliktelser. Når vi er på jobb, representerer vi en profesjon – og vi har plikt til å utøve omsorgsfull og faglig forsvarlig praksis. Ofte er det god omsorg å la pasienten selv velge samtaletema – eller å tilby ro og stillhet.

Når vi er på jobb, representerer vi en profesjon – og vi har plikt til å utøve omsorgsfull og faglig forsvarlig praksis. Ofte er det god omsorg å la pasienten selv velge samtaletema – eller å tilby ro og stillhet.

ETISK BALANSEKUNST: Det kan være etisk utfordrende å uttrykke personlige meninger i pasientnært arbeid. Spørsmålet er ikke om man har rett til å ytre seg – men om tid og sted er riktig. *Illustrasjon: Monica Hilsen*